

Segítség a funkcionális analfabétizmus kialakulásnak megelőzéséhez.

A Pesterzsébeti Pedagógiai Intézet szolgáltatási jegyzékéről több könyvtárhoz kapcsolódó lehetőséget is választhatnak kerületünk intézményei. Az óvodák kérhetnek könyvtárhasználati játékos foglalkozásokat, valamint mese-foglalkozásokat. Az óvoda iskola átmenetet segítik az iskolai könyvtárban tartott foglalkozások a nagycsoportosoknak. Természetesen az iskolásokról sem feledkeztünk meg. Az iskolai könyvtárosok munkáját is támogatva, kerületünk általános iskolái kooperatív könyvtárhasználati foglalkozások és mese-foglalkozások közül választhatnak. Intézetünk ezekkel is igyekszik támogatni az olvasás, könyvtárba járás megszerettetését. Úgy gondoljuk, így is hozzájárulhatunk a funkcionális analfabétizmus megelőzéséhez. Az alábbi óravázlatok már megvalósult, iskolásoknak tartott kooperatív órákból adnak ízelítőt.

Divat –Kézikönyvek használata kooperatív foglalkozás

Tantárgy: osztályfőnöki óra keretén belüli - könyvtárhasználat 4.o.	2010-11. tanév
Téma: Divat –Kézikönyvek használata Helyszín: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár	Dátum: 2010. 09.
A diákok előzetes ismeretei: <i>(Mire építek?)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lexikon, enciklopédia, szótár fogalmának ismerete • Könyvek polcokon való rendszerének ismerete. (Szakjelzetek, betűrend fogalmának tudása) • Számítógépes katalógusok ismerete • Divat egyéni értelmezése	
Célok <i>(Milyen eredményt várok el? Milyen változás tanulás történnék a diákoknál?)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Olvasóterem fogalmának megismerése, használata • A szakjelzetek alapján történő eligazodás begyakoroltatása • Kézikönyvek használata, fajtáinak gyakorlatban megtapasztalt különbségeinek a kutatás során való kiaknázása • Az adott könyvtár katalógusának megismerése, használata • Kooperatív módszer ismerete, szerepkártyák tartalmának tudása • Helyes attitűd kialakítása a divattal kapcsolatban	
Kiemelten fejlesztendő tanulói kompetenciák <ul style="list-style-type: none"> • Digitális kompetencián belül a számítógépes információkeresés és internet használat fejlesztése • Önálló és csoportban történő ismeretszerzés képességének erősítése • Együttműködő képesség erősítése • Vitakultúra fejlesztése	

A foglalkozás menete	Szervezési módok, módszerek, eszközök	Idő (perc)
<p>1. Ráhangolódás</p> <p>1.1. Csoportalakítás (véletlenszerű, négy csapat): <i>Színes kartonruhadarabokat helyezünk el egy kis kosárban. Ebből húznak a gyerekek. Ugyanolyan ruhadarabok egy-egy csoport. A ruhadarabok hátoldalára van ragasztva a szerepkártya.</i></p>	<p>Szervezési mód: csoportmunka</p> <p>Eszközök: kartonképek szerepkártyával, kosár terítő a kosár letakarásához</p>	5 perc
<p>1.2. Játék a ruhákkal <i>A végén a kitöltött feladatlapok megbeszélése</i></p>	játékhoz feladatlap (lsd. 1. 2. melléklet)	10 perc
<p>1. 3. Ötletbörze: <i>Mit jelent számotokra a divat? Csoportonként összegyűjtik a gyerekek és csomagolópapírra felírva a közös falra kitesszük.</i></p>	csomagolópapír, íróeszköz, blutack	5 perc
<p>2. Jelentésteremtés</p> <p>2.1. Keresés Megadott könyvek megtalálása a polcon.</p> <p>2.2. Feladatmegoldás A megtalált könyvekhez kapcsolódó feladatok megoldása. <i>Minden csoport kap egy előre elkészített kitöltendő „keresőlapot”. Csoportonként hasonló típusú de más-más tartalmú feladattal.</i></p>	<p>a) Könyvek a következő szakjelzettekkel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 800 M 14, 030 U 28 • 030 M 14, 800 T 70 • 800 M 14, 800 N 19 <p>b) számítógépes katalógus</p> <p>keresőlapok (lsd. 2.1. melléklet)</p>	15 perc
<p>3. Reflektálás</p> <p>3.1. Összegzés A csoportok a megoldott feladatlapok alapján bemutatják egymásnak eredményeiket. Beszámolnak arról, milyen keresési technikával jutottak el a várt eredményekhez.</p> <p>3.2. Divat fogalma az eredmények tükrében csapatonként. <i>A csoportok leírják meghatározásaikat. A közös falra kitesszük. Megvitatjuk a megállapításokat. Mennyire egyezik a könyvek fogalom-meghatározásai és a saját véleményük? A csoportok közötti vélemények ütköztetése. Összehasonlítás a csoport óra eleji divat meghatározása és az óra végi meghatározása alapján.</i></p>	<p>Módszer: előadás, megbeszélés, szemléltetés</p> <p>Eszközök: megtalált könyvek, megoldott feladatlap, számítógépes katalógus</p> <p>Módszer: bemutatás, magyarázat vita</p> <p>Eszközök: csomagolópapír, íróeszköz, blutack</p>	10 perc

Mellékletek

1. 2. Játék a ruhákkal!

Játsszunk egy kicsit a rajtunk lévő ruhákkal! Nézzétek meg a ruháitokon lévő címkéket, és töltsétek ki a táblázatot!

Mi derül ki ruháitok címkéjéről?	I	H
Márkája?		
Hol gyártották?		
Ki gyártotta?		
Hogyan mosható?		
Hogyan kell teregetni?		
Anyagának összetétele?		
Mérete?		
Melyik korosztálynak készült?		
Divatos-e?		

Ha megtudtátok az adott információt, a **Tartalmazta** állítás alá tegyetek X-et, ha nem tudtátok meg, a **Nem tartalmazta** állítás alá! Ezután írjatok példákat is!

A következő információkat tartalmazták ruháitok címkéi:	Tartalmazta	Nem tartalmazta	Írjatok példákat!
márka megnevezése			
az ország, ahol gyártották			
ki gyártotta			
hogyan mosható			
hogyan kell teregetni			
anyagának összetétele			
mérete			
melyik korosztálynak készült			
divatos-e			

2. Keresés

1. csoport

1. Mi is a divat? Írjatok róla 5 összefüggő mondatot az alábbi könyvek alapján.

Könyv jelzete:

1. **800 M 14**

Megtalált könyv címe: .....

2. **030 U 28**

Megtalált könyv címe: .....

A DIVAT:

.....
.....
.....

2. Milyen típusú könyvet találtatok? Húzzátok alá!

- Szótár
- Enciklopédia
- Lexikon

Egyéb: .....

2. Keresés

2. csoport

1. Mi is a divat? Írjatok róla 5 összefüggő mondatot az alábbi könyvek alapján.

Könyv jelzete:

1. **030 M 14**

Megtalált könyv címe: .....

2. **800 T 70**

Megtalált könyv címe: .....

A DIVAT:

.....
.....
.....

2. Milyen típusú könyvet találtak? Húzzátok alá!

- Szótár
- Enciklopédia
- Lexikon

Egyéb: .....
.....

2. Keresés

3. csoport

1. Mi is a divat? Írjatok róla 5 összefüggő mondatot az alábbi könyvek alapján.

Könyv jelzete:

1. **800 M 14**

Megtalált könyv címe: .....

2. **800 N 19**

Megtalált könyv címe: .....

A DIVAT:

.....
.....
.....

2. Milyen típusú könyvet találtak?

Húzzátok alá!

Szótár

Enciklopédia

Lexikon

2. Keresés

4. csoport

1. Mi is a divat? Keressetek a divathoz kötődő könyveket a számítógépes katalógus segítségével!

a.), Megtalált könyvek címe, amelyek a Bíró Mihály u. könyvtárban vannak:

.....
.....
.....

Párat keressetek meg, és mutassátok be az óra végén társaitoknak!

b.) Megtalált könyvek címe, amelyek más könyvtárakban vannak:

(A cím mellé írjátok oda, hogy melyik másik könyvtárban találjátok!)

.....
.....
.....

2. Milyen típusú könyveket találtatok? Húzzátok alá!

- Szótár
- Enciklopédia
- Lexikon

Egyéb: .....

.....
.....

2. óravázlat: Élet a várban

Tantárgy: magyar nyelv- és irodalom, könyv-könyvtárhasználat 4.o.	2010-11-es tanév
Téma: Élet a várban - FSZEK gyermek-könyvtárának állományrészei	Dátum: 2010.10.

A diákok előzetes ismeretei: *(Mire építek?)*

- abc sorrendjének stabil ismerete
- szakirodalom, szépirodalom közötti különbség ismerete
- kooperatív módszer ismerete, szerepkártyák tartalmának tudása
- adott könyvtár egészének ismerete

Célok *(Milyen eredményt várok el? Milyen változás tanulás történnék a diákoknál?)*

- cutterszám – betűrend begyakoroltatása
- szakjelzet, Egyetemes Tizedes Osztályozás (ETO) számainak tartalma
- biztos keresése elérése a jelzetek alapján az állományrészekben
- állományrészek megkülönböztetése, biztonságos eligazodás az állományrészek között

Kiemelten fejlesztendő tanulói kompetenciák

- Legyenek a tanulók képesek megkülönböztetni és felhasználni különféle típusú szövegeket, megkeresni, összegyűjteni és feldolgozni információkat, legyenek képesek különböző segédeszközöket használni,
- Szövegértés, szövegalkotás fejlesztése
- Az egyénnek képessé kell válnia a közös munkára és tudásának másokkal való megosztására saját munkája értékelésére, és szükség esetén tanács, információ és támogatás kérésére.

A foglalkozás menete	Szervezési módok, módszerek, eszközök	Idő (perc)
<p>1. Ráhangolódás</p> <p>1. 1. Játék a szavakkal:</p> <p><i>Mindenki találjon ki egy-egy szót! Akinek A betűvel kezdődik a szava, álljon fel! Írd körül, amire gondoltál! Találjuk ki! Aki kitalálta, körülírja az ő szavát. Ha kitalálta, beáll az A betű után. Aki kitalálta, elmondja az ő leírását. Kitaláljuk. A pedagógus betűrendbe állítja a három szót képviselő gyereket. A tanulónak ki kell találni, hogy milyen rendszer alapján állnak. Így helyezkednek el a könyvek a polcokon.</i></p>		5 perc

<p>2. Jelentésteremtés</p> <p>2.1. Betűrend Mi a betűrend? Betűrend - cutterszám kapcsolata. <i>Ha ti könyvet írnátok, hova kerülnétek? Álljatok olyan sorrendbe, ahogy íróként könyveiteket a polcra helyezné a könyvtáros!</i></p> <p>A kialakult sorrendben választ mindenki a papírvárból szereplőt.</p> <p>2.2.Csoportalakítás (véletlenszerű,négy csapat): <i>A felállított papírvárban karton várlakók élnek. Ezek közül választ minden gyerek egy-egy szereplőt. A képek hátoldalára van ragasztva a szerepkártya.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. cs. királylány, királyfi, király, királynő 2. cs. szakács, apród, ina, szolgálólány 3. cs. lovag, udvarhölgy, dadus, udvari bolond 4. cs. lovász, kertész, vadász,kocsis <p>2.3. Keresem-kutatom, fejlesztem magam a „szakmámban” A várlakók megismerik és megoldják a rájuk váró feladatokat egyenként.</p> <p>2.4. Játékos feladatok kitöltése</p> <p>Az egyenként összeszedett információkat összeszedve tudják a gyerekek kitölteni a játékos feladatlapokat (keresztrejtvény, könyvespolc, számkeresztrejtvény, labirintus)</p>	<p>Módszer: magyarázat kérdés-felelet megbeszélés</p> <p>Szervezési mód: csoportmunka</p> <p>Módszer: kooperatív munkáltató</p> <p>Eszközök: papírvár kartonképek szerepkártyával</p> <p>Feladatlapok (lsd. 2.3. melléklet)</p> <p>játékos feladatlapokat (lsd. 3. melléklet)</p>	<p>30 p.</p>
<p>3. Reflektálás A csoportok a megoldott feladatlapok alapján bemutatják egymásnak eredményeiket. Ennek során a következő témákat beszéljük át:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.cs. meseregény, gyerekregény, jelzet, gerinc 2.cs. szakjelzet (930,641,940) elválasztó kártya 3.cs. szakjelzet (395,794,030) leporelló könyvek, különgyűjtemény 4.cs. ki vagyok, mi vagyok én feladvány készítése 	<p>Módszer: előadás bemutató megbeszélés</p>	<p>10 p.</p>

2.3. Mellékletek

1. csoport:

Királylány, királyfi

1. Gyűjtsetek a mesepolcra 3 olyan mesekönyvet, melyek „rólatok szólnak”! (királyfi, királylány)
2. Írjátok le a jelzeteit! Miért kaphatták ezt a betűt, számot?
3. Válasszatok ki a mesekönyvekből 3 szereplőt, és készíthettek hozzá játékot, melyből a társaitoknak ki kell találni, kire gondoltatok!

Király, királynő

1. Gyűjtsetek a meseregény polcra 3 olyan mesekönyvet, melyek „rólatok szólnak”! (király, királynő)
2. Írjátok le a jelzeteit! Miért kaphatták ezt a betűt, számot?
3. Válasszatok ki a mesekönyvekből 3 szereplőt, és készíthettek hozzá játékot, melyből a társaitoknak ki kell találni, kire gondoltatok!

2. csoport

Szakács

Fontos, hogy finoman és változatosan főzz, és akkor lehet belőled főszakács. Célok eléréséhez segítség, ha megoldod a következő feladatot!

- a) Keresd a polcon a 641-es szakjelzetű könyveket! Kettőt mutassatok be társaitoknak! Miről szólnak? Készíthettek hozzá 3 mondatos ajánlót!

Apród

Keresd meg a 930 P73 szakjelzetű könyvet! Ezután segítsd a térképészek és az íródeákok munkáját azzal, hogy válaszolsz a kérdésekre, és megoldod a feladatokat!

- a) Mi ennek a könyvnek a címe, ki a szerzője?
- b) Miről szól?
- c) Készíthettek hozzá 3 mondatos ismertetőt!

Inas

Vizsgáljátok meg a 930-as szakjelzetű könyveket! Ezután válaszoljatok az alábbi kérdésekre:
Mi a szám alatti felirat a könyvtári elválasztó kártyán?

- a) Milyen témájú könyveknek adjuk tehát ezeket a számokat?
- b) Találtak-e köztük olyan könyvet ami a „ti munkátokat” (inas, szolgáló) írja le? Ha igen, írjatok róla 3-3- mondatot.

Szolgálólány

Vizsgáljátok meg a 930-as szakjelzetű könyveket! Ezután válaszoljatok az alábbi kérdésekre:

- a) Mi a szám alatti felirat a könyvtári elválasztó kártyán?
- b) Milyen témájú könyveknek adjuk tehát ezeket a számokat?
- c) Találtak-e köztük olyan könyvet ami a „ti munkátokat” (inas, szolgáló) írja le? Ha igen írjatok róla 3-3- mondatot.

3. csoport

Lovag

Bátor, erős, hős. Sok kalandban lehet részed. Most egy felfedező útra küldelek. Keresd meg a külön gyűjteményeket a gyerekkönyvtárban! A Mi micsoda sorozat Kultúra részében találsz könyvet a lovagokról. Ezt is keresd meg!

- a) Milyen könyvek íródtak még ebben a sorozatban?
- b) A könyvtárosok milyen nagy csoportokat alakítottak ki a sorozaton belül?
- c) Milyen külön gyűjteményeket helyeztek még el ezeken a polcokon?

Udvarhölgy

Szépség, báj mit sem ér, ha nem tudsz viselkedni. Nevelőnőd a következő feladatot adta neked:

1. Keresd meg a 395 V92 és a 395 D 12 szakjelzetű könyveket!

- a) Mi a könyvek címe?
- b) Ki írta őket?
- c) Hogyan kell egy lovagnak viselkedni egy hölgy jelenlétében?

Dadus

Nem könnyű a munkád. A királyi családban sok a gyerek. Kicsi nagy. De van segítséged, hogy értelmes elfoglaltságokat találj nekik.

- a) Keresz leporelló könyveket a kicsiknek!
- b) Közeledik a karácsony, szeretnétek meglepni a királyi csemetékkal a szülőket saját készítésű ajándékkal. A könyvtár barkácsolás részlegén keress olyan könyveket, amik az ajándékkészítésben nyújtanak segítséget!

Udvaribolond

Egy udvaribolondnak rettentő sok feladata van. Szórakoztatja a királyi udvart és bölcs tanácsokkal látja el. Feladatai ellátásához a királyi könyvtárból főleg két szakjelzetből válogat könyveket. A 030 és a 794 a kedvencei.

- a) Mi a szám alatti felirat a könyvtári elválasztó kártyán?
- b) Milyen témájú könyveknek adjuk tehát ezeket a számokat?
- c) Válassz ki egy játékot valamelyik könyvből, és tanítsd meg rá a királyi udvart!

4. csoport

Lovász

A lovakkal való foglalkozás komoly tudomány. Munkád ellátásához sok segítséget kaphatsz a 636-os szakjelzetű könyvekből.

- a) Mi a szám alatti felirat a könyvtári elválasztó kártyán?
- b) Milyen témájú könyveknek adjuk tehát ezeket a számokat?
- c) Találtál-e olyan könyvet, ami a lovacról szól? Mutasd be a többieknek!

Kertész

A növények szakszerű gondozása komoly tudást igényel. Munkádhoz sok segítséget kaphatsz a 580-os szakjelzetű könyvekből.

- a) Mi a szám alatti felirat a könyvtári elválasztó kártyán?
- b) Milyen témájú könyveknek adjuk tehát ezeket a számokat?
- c) Találtál-e olyan könyvet, ami a virágok gondozását mutatja be? Milyen virágokat ültetnél, gondoznál a könyv segítségével?

Vadász

Sok –sok állatot kell ismerned, hisz csak így tudod eldönteni, mit szabad és mit nem elpusztítani, és a királyi konyhára küldeni. Gyakran olvasgatsz a királyi könyvtár 590-es részlegét.

- a) Mi a szám alatti felirat a könyvtári elválasztó kártyán?
- b) Milyen témájú könyveknek adjuk tehát ezeket a számokat?
- c) Válassz ki egy állatot egy tetszőleges 590-es szakjelzetű könyvből! Olvasd el, amit róla írnak! A többieknek ki kell majd barkochba találniuk!

Kocsis

Tisztában kell lenned az utazási eszközök gyors fejlődésével! Keresgélj a 629-es számú könyvek között!

- a) Mi a szám alatti felirat a könyvtári elválasztó kártyán?
- b) Milyen témájú könyveknek adjuk tehát ezeket a számokat?
- c) Válassz ki egy utazási eszközt egy tetszőleges 629-es szakjelzetű könyvből. Olvasd el, amit róla írnak! A többieknek ki kell majd barkochbával találniuk!

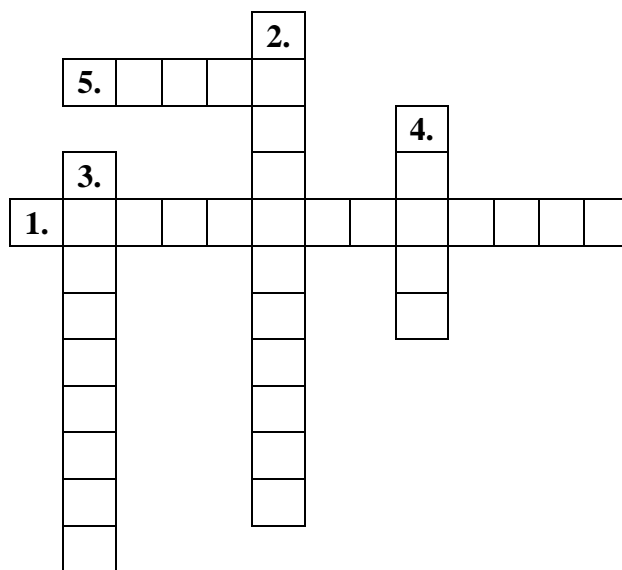
3. Mellékletek

1. csoport

Az alábbi keresztrejtvényt a csoport tagjainak feladatai alapján tudjátok megoldani!

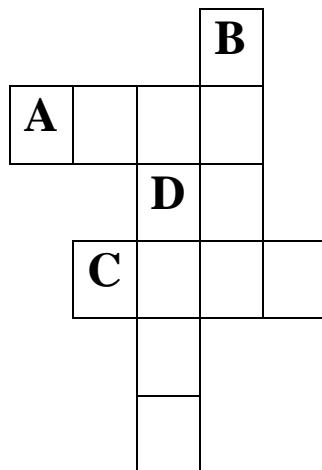
Üljetek össze, és együtt töltsétek ki!

1. Ez a felirata annak a polcnak, ahol meseregényeket találtatok:
2. A mese és a regény ötvözete. Általában hosszabb, mint a mese, nagyobbaknak:
3. A könyv melyik részén látható a jelzet?
4. Mi a jelzet első része?
5. Mi a jelzet második része?

2. csoport

2.1. SZÁMKERESZTREJTVÉNY

Vízszintes:

A: Az állattenyésztéssel kapcsolatos könyvek ennél a számnál vannak

C: Az a szám, ami alatt a könyvtári elválasztó kártyán az Állattan, Zoológia felirat áll

Függőleges:

B: A közlekedési eszközökről szóló könyvek ezt a számot kapják.

D: A növényekkel kapcsolatos könyvek szakjelzetében ez a szám szerepel.

2.2. Válasszatok ki egy állatot a *Vadász* által kikeresett könyvből.

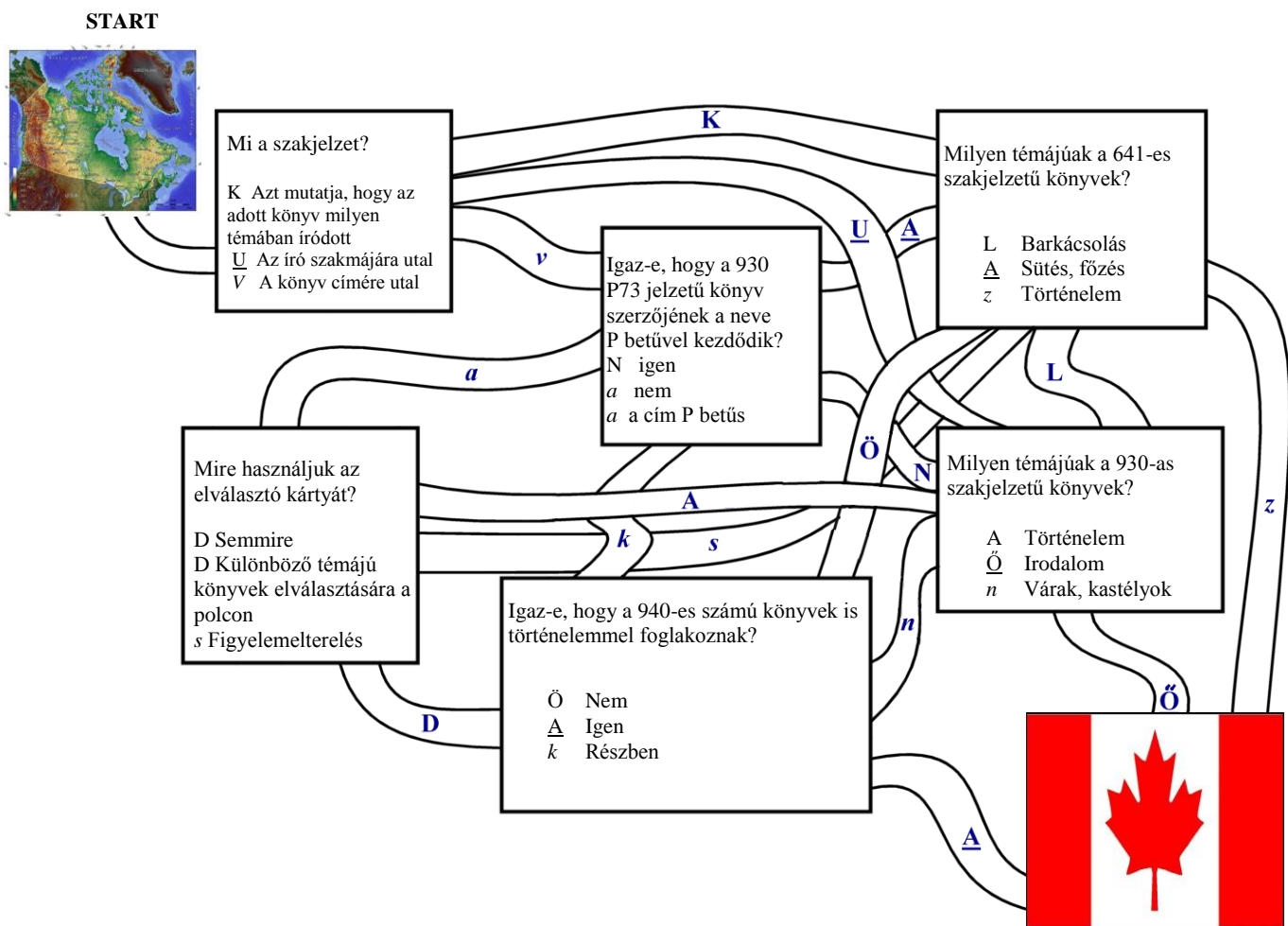
Készítsetek róla „MI VAGYOK ÉN?” feladványt a többi csapatnak!

2.3. Válasszatok ki egy állatot a *Kocsis* által kikeresett könyvből.

Készítsetek róla „MI VAGYOK ÉN?” feladványt a többi csapatnak!

3. csoport

Az alábbi feladat megoldását a csoport tagjainak feladatai alapján tudjátok megoldani! Induljatok el a START képtől, és minden mezőben karikázzátok be az igaz állítás betűjelét! Ezek a betűk mutatják a helyes irányt, amelyen haladnotok kell! Minden mezőből azon az úton mentek tovább, amelyik az igaz állítás betűjelét tartalmazza! Közben gyűjtsétek össze az úton talált betűket, melyeket összeolvasva egy értelmes szót kaptok. A megfejtést írjátok a pontozott vonalra, és válaszoljatok a hozzá kapcsolódó kérdésre!

Megfejtés: .....

.....

Hogyan kapcsolódnak a képek a megfejtéshez? .....

.....

4. csoport

- 4.1. Azoknak a sorozatoknak a címét húzd a könyvespolchoz, amelyekből a könyvtárosok különgyűjteményt alakítottak ki!

Különgyűjtemény

Búvár
Mi micsoda?
Tudod-e
Vad focibanda
Barangolás

Állatos
Képes Történelem
Csak fiúknak!

Tegyétek betűrendbe a különgyűjtemények címeit, és egészítsétek ki azokkal, amik kimaradtak a felsorolásból!

- 4.2. Az állítások mellett karikázzátok be, hogy igazak vagy hamisak-e! Válaszoljatok kérdésekre!

a)	A 395 V 92 jelzetű könyv címében szerepel az illememberke szó. Pontos címe, szerzője:.....	I	H
b)	A 395 D 12 jelzetű könyv a lovagokat tanítja illemre. Pontos címe, szerzője:.....	I	H
c)	A leporelló könyvek kicsiknek készülnek, és a játszó szőnyegnél egy dobozban vannak.	I	H
d)	Nincs a könyvtárban külön része a „barkácsolásos” könyveknek	I	H
e)	A 794-es könyvek az utazásról szólnak.	I	H
d)	A 030-as könyvek általános lexikonok.	I	H

Simon Krisztina
könyvtáros szaktanácsadó
Pesterzsébeti Pedagógiai Intézet